

Odpowiedź na interpelację nr 6878

w sprawie kontroli warunków zatrudniania i wykonywania pracy przez cudzoziemców na terenie Polski

Odpowiadający: sekretarz stanu w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Stanisław Szwed

Warszawa, 16-11-2016

W odpowiedzi na interpelację nr 6878 Pana Posła Andrzeja Matusiewicza z dnia 26 października br. w sprawie kontroli warunków zatrudniania i wykonywania pracy przez cudzoziemców przedstawiam następujące wyjaśnienia:

Ministerstwo Rodziny Pracy i Polityki Społecznej jest świadome nadużyć związanych z funkcjonowaniem systemu oświadczeń. Liczba rejestrowanych oświadczeń jest nieustannie monitorowana, powiatowe urzędy pracy są zachęcane do pogłębionej współpracy ze służbami kontrolnymi – Strażą Graniczną oraz Państwową Inspekcją Pracy. Obserwacje i wnioski dotyczące potrzeby zmiany uregulowań prawnych, zwłaszcza w zakresie możliwości działania powiatowych urzędów pracy, podobne do formułowanych przez Najwyższą Izbę Kontroli były odnotowywane także wcześniej. W związku z zaistniałą sytuacją, a także koniecznością wdrożenia dyrektywy unijnej dotyczącej pracy sezonowej cudzoziemców z państw trzecich, w kwietniu br. skierowany został do konsultacji publicznych i uzgodnień projekt ustawy, którego celem jest zmiana zasad powierzania pracy cudzoziemcom, w tym udoskonalenia przepisów.

W projekcie ustawy o zmianie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz niektórych innych ustaw (UC 42), przedstawionym przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przewiduje się zastąpienie systemu oświadczeń o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcom dwoma nowymi rodzajami zezwoleń na pracę: zezwoleniami na pracę sezonową oraz zezwoleniami na pracę krótkoterminową. Proponuje się również wprowadzenie zmian w zasadach wydawania ogólnych zezwoleń na pracę tak, aby powstał spójny system przyjmowania cudzoziemców w celu pracy, który nie pozwoli na obchodzenie przepisów poprzez aplikowanie o taki rodzaj zezwolenia, w którym niektóre warunki nie są sprawdzane. Jednocześnie zachowana będzie pewna doza ułatwień istotnych z punktu widzenia potrzeb rynku pracy. Projekt wprowadza ponadto dla wszystkich typów zezwoleń na pracę przesłankę odmowy wydania zezwolenia, w przypadku gdy okoliczności sprawy wskazują, że podmiot ubiegający się o wydanie zezwolenia nie ma możliwości powierzenia pracy cudzoziemcowi lub zezwolenie będzie wykorzystane w innym celu niż wykonywanie pracy dla danego podmiotu.

Zezwolenie na pracę sezonową jest wprowadzane w związku z koniecznością wdrożenia dyrektywy PE i Rady 2014/36/UE z 26 lutego 2014 r. w sprawie warunków wjazdu i pobytu obywateli państw trzecich w celu zatrudnienia w charakterze pracownika sezonowego. W przepisach dyrektywy określone są warunki, których sprawdzenie jest wymagane przed przyjęciem cudzoziemca. Dotyczy to m.in. warunków wykonywania pracy, posiadania ubezpieczenia zdrowotnego oraz odpowiedniego zakwaterowania, a także wiarygodności podmiotu powierzającego pracę. Wymagane jest również wprowadzenie warunków odmowy i uchylecia zezwolenia. Ten rodzaj zezwolenia będzie obejmować prace w określonych

sektorach, w których występuje znaczny wzrost zapotrzebowania na pracowników uzależniony od rytmu pór roku. Będzie ono istotne zwłaszcza dla prac w sektorze rolnictwa. Zezwolenie na pracę sezonową będzie można wydać maksymalnie na okres ośmiu miesięcy w roku kalendarzowym. O ten rodzaj zezwolenia ubiegać się będą mogli obywatele wszystkich państw trzecich, zgodnie z wymogami dyrektywy 2014/36/UE. Obywatele państw, do których obecnie stosuje się system oświadczeń, będą objęci pewnymi ułatwieniami, jak np. zwolnienie z uzyskania informacji starosty o braku możliwości zaspokojenia potrzeb kadrowych, o której mowa w art. 88c ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia... (możliwość stosowania ułatwień wobec obywateli niektórych państw jest również przewidziana dyrektywą 2014/36/UE) czy możliwość uzyskania wpisu wielosezonowego przy pozytywnej historii zatrudnienia danego cudzoziemca.

Prace krótkookresowe w sektorach, w których nie występuje zwiększone zapotrzebowanie na pracę sezonową, będą mogły być wykonywane na podstawie zezwolenia na pracę krótkoterminową. Projekt przewiduje, że będzie to instrument, stosowany do obywateli wybranej grupy państw (którzy obecnie korzystają z systemu oświadczeń). Zezwolenie to będzie dotyczyło wykonywania pracy przez 6 miesięcy w roku kalendarzowym. Ponieważ ważne jest zachowanie elastycznego charakteru tego instrumentu, który często służy nawiązaniu współpracy, sprawdzeniu pracownika cudzoziemskiego przed dłuższym zatrudnieniem, projekt przewiduje ułatwienia w tym zakresie dla podmiotów legalnie powierzających pracę cudzoziemcom, w szczególności na podstawie umów o pracę. Jednocześnie jednak proponuje rozwiązania, które mają przyczynić się do ograniczenia dzisiejszych nadużyć związanych z rejestracją oświadczeń poprzez wprowadzenie przesłanek wydania i odmowy oraz uchylecia tego zezwolenia.

W odniesieniu do kwestii zwiększenia ochrony krajowego rynku pracy, uprzejmie informuję, że projektowane przepisy przewidują jako warunek wydania nowych typów zezwoleń, by wynagrodzenie cudzoziemca było nie niższe niż w przypadku prac podobnego rodzaju lub na porównywalnym stanowisku (obecnie wymóg ten dotyczy jedynie zezwoleń na pracę, nie dotyczy oświadczeń).

Dodatkowo w projektowanych przepisach przewiduje się, iż w przypadku obu nowych rodzajów zezwoleń wnioski o wydanie odpowiedniego zezwolenia, jeśli spełnione zostaną warunki udzielenia zezwolenia, a cudzoziemiec w chwili złożenia wniosku przebywa za granicą, będzie wpisywany do ewidencji. Na tej podstawie cudzoziemiec będzie mógł ubiegać się o uzyskanie odpowiedniej wizy. Po wjeździe cudzoziemca na terytorium Polski podmiot powierzający pracę będzie zobowiązany do poinformowania o stawieniu się cudzoziemca i przedstawienia kopii jego dokumentu pobyтового. Po spełnieniu tego obowiązku wydane zostanie zezwolenie na pracę sezonową lub krótkoterminową, uprawniające podmiot do legalnego powierzenia pracy, a cudzoziemca do legalnego jej wykonywania. Zabieg ten pozwoli na zweryfikowanie, jak wiele z wpisanych wniosków zostało wykorzystanych zgodnie z celem, tj. ilu cudzoziemcom, dla których złożone zostały wnioski o wydanie tego rodzaju zezwoleń, powierzono legalnie pracę. Jednocześnie jednak w razie nadmiernego obciążenia urzędów i braku możliwości wydania zezwolenia w momencie przekazania przez pracodawcę wymaganych informacji po wjeździe cudzoziemca, cudzoziemiec będzie mógł niezwłocznie podjąć pracę dla danego podmiotu i będzie ona uznawana za legalną do czasu wydania decyzji ws. zezwolenia na pracę sezonową lub krótkoterminową.

W odniesieniu do kwestii możliwości uzyskania dostępu przez odpowiednie organy państwa do ogólnopolskiej bazy wydanych zezwoleń i oświadczeń, to już obecnie dostęp taki mają

urzędy wojewódzkie i powiatowe urzędy pracy. Projektowane przepisy zawarte w ww. projekcie ustawy pozwolą na udostępnianie odpowiednich informacji także innym podmiotom (m.in. konsulom, wojewodom, Straży Granicznej, Państwowej Inspekcji Pracy). Informacje te będą mogły zostać wykorzystane w czasie kontroli, a także przy rozpatrywaniu kolejnych wniosków o zezwolenie na pracę lub dotyczących pobytu danego cudzoziemca. Podjęte też zostały wstępne prace nad dostosowaniem systemów informatycznych, techniczna możliwość udostępniania danych podmiotom zewnętrznym jest przewidywana na 2017 r.

Wprowadzenie warunków wydania zezwoleń na pracę sezonową i krótkoterminową, a także usprawnienie przepływu informacji pomiędzy służbami kontrolnymi i zaangażowanymi instytucjami przyczynią się do ograniczenia obecnych nadużyć. Projekt ustawy jest na etapie uzgodnień w ramach Rządu. Mamy nadzieję, iż w najbliższych tygodniach zostanie przyjęty przez Radę Ministrów i przekazany pod obrady Parlamentu.

Mam nadzieję, że przedstawione powyżej informacje i wyjaśnienia uzna Pan Poseł za satysfakcjonujące i wyczerpujące.